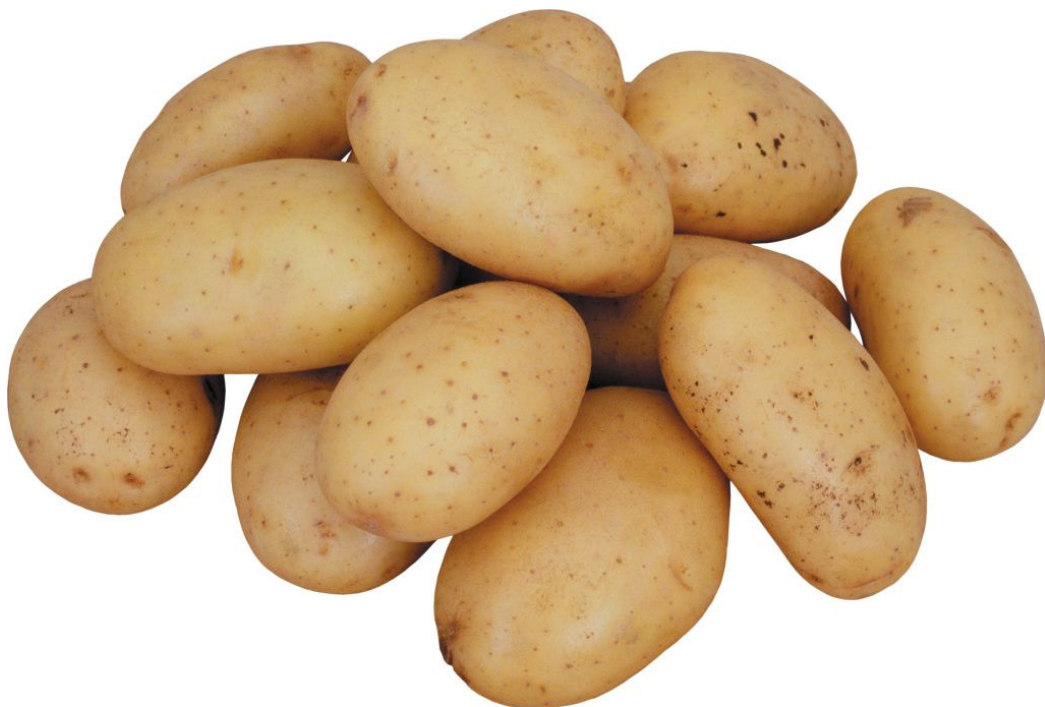

**Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту кормів та сільського господарства Поділля
Національної академії аграрних наук України
ДП «ДГ «Подільське» ТДСГДС ІКСГП НААН**

Науково-практичні рекомендації

з впровадження оптимізованих методів виробництва
добазового насінневого матеріалу картоплі в оригінальному
насінництві картоплі в південно-західній частині Лісостепу
України

Тернопіль-Хоростків, 2015

Одним із головних факторів, що визначає хронічно низьку врожайність картоплі практично в усіх зонах України, як у сприятливих, так і несприятливих для ведення картоплярства умовах, є використання низькоякісного насінневого матеріалу, ураженого інфекційними фітопатогенами. Основними умовами подальшого розвитку галузі картоплярства є забезпечення виробників якісним насіннєвим матеріалом. Насінництво картоплі – галузь картоплярства, завданням якої є вирощування садивного матеріалу високих репродукцій районованих та перспективних сортів з обов'язковим збереженням їх чистосортності, біологічних та господарських якостей для проведення сортозаміни і систематичного сортооновлення в господарствах різних форм власності. Правильно налагоджене насінництво є найважливішою умовою одержання високих і сталих урожаїв цієї культури.

Значну частину вихідного матеріалу для відтворення еліти картоплі отримують біотехнологічними методами. Оздоровлення рослин шляхом культивування меристем у поєднанні з термо- і хіміотерапією експлантів та наступним мікроклональним розмноженням дає можливість отримати значну кількість безвірусного матеріалу. Широкомасштабне використання біотехнологічного методу в усьому світі в даний час залишається безальтернативним для підтримання рослин у здоровому стані і вирощування безвірусного садивного матеріалу.

Для прискореного розмноження оздоровленого матеріалу актуальним є постійне удосконалення окремих елементів виробництва насіння картоплі, оздоровленого біотехнологічним способом стосовно конкретних сортів. Одним з цих елементів є використання синтетичних регуляторів росту та біологічних препаратів для стимуляції росту і розвитку рослин, підвищення їх стійкості до негативних факторів навколишнього середовища (заморозки, посуха, стресовий стан після обробки пестицидами та ін.), до шкочинних організмів.

Догляд за посівами картоплі передбачає створення сприятливого водно-повітряного і поживного режимів, а також знищення бур'янів, шкідників та

хвороб. Сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур повинні передбачати використання агроприйомів, які сприяють оптимізації живлення рослин і при цьому є екологічно доцільними і економічно вигідними.

У багатьох країнах зростає науковий і практичний інтерес до регуляторів росту рослин. Такий інтерес до їх застосування викликаний тим, що на думку багатьох вчених-технологів можливості використання добрив для подальшого зростання врожайності сільськогосподарських культур вичерпуються, і тому основні додатки до продуктивності рослин будуть досягатися за рахунок застосування біостимуляторів.

Застосування регуляторів росту рослин нового покоління, які є комбінацією синтетичних або натуральних фітогормонів і синтетичних або натуральних гумінових кислот, дає можливість зменшити об'єми хімічних добрив і засобів захисту рослин. Застосування такої комбінації навесні та восени стабілізує ґрунтову біологію.

Сучасна сільськогосподарська мікробіологія може запропонувати виробництву широкий спектр біопрепаратів, які використовуються для підвищення продуктивності сільськогосподарських культур, покращення якості продукції, зниження норм внесення добрив і пестицидів. Одним з таких препаратів є Регоплант.

Регоплант - біостимулятор рослин із серії композиційних препаратів, в основу дії якого покладений синергійний ефект взаємодії продуктів біотехнологічного культивування грибів-мікроміцетів з кореневої системи женьшеню і аверсектину. До складу препарату входить біопрепарат з антипаразитарною дією. Збалансована композиція біологічно активних сполук - аналогів фітогормонів, амінокислот, жирних кислот, олігосахаридів, хітозану і мікроелементів, а також біозахисних сполук. Препарат згідно ГОСТ 12.1.007-76 належить до нетоксичних речовин.

Препарат рекомендований до використання для передпосівної обробки насіння усіх сільськогосподарських культур, обробки рослин у період вегетації, а також для обприскування посівів газонних трав, інтродукції великих дерев,

кущів; застосовується у промисловому вирощуванні грибів, овочевих і ягідних культур, лісівництві і біотехнології. Під дією препарату Регоплант відбувається прискорене ділення клітин, ризогенез, розвиток симбіотичної мікрофлори в кореневій системі, посилення фотосинтетичної активності і розвиток листової поверхні, зниження фітотоксичної дії пестицидів. Регоплант має антимуtagenний ефект, покращує якість вирощеної продукції, збільшує урожай. Препарат має яскраво виражену біозахисну і антипаразитарну дію.

Регоплант добре зарекомендував себе на посівах картоплі.

Аналіз результатів досліджень, проведених протягом 2014-2015 рр. у ТДСГДС ІКСГП НААН з вивчення впливу застосування регуляторів росту рослин на продуктивність доbazового матеріалу картоплі за різної густоти посадки по сорту Скарбниця показав, що найвищий урожай бульб одержано на варіантах, де проводили перед посадкою обробку бульб Регоплантом (50 мл/т) та обприскування вегетуючих рослин Регоплантом 50мл/га в фазу сходів і бутонізації при схемі посадки 70x24 см.

Так, за 2 роки спостережень на цьому варіанті урожайність клонового матеріалу становила 21,9т/га (приріст до контролю склав 5,0 т/га). Відповідно супер супер еліти – 18,2т/га (приріст до контролю 4,1т/га). Дещо менший приріст до контролю (4,3т/га - клоновий матеріал; 3,5т/га – супер супер еліта) одержано за схеми посадки 70x26см. Фенологічні спостереження, проведені протягом вегетації картоплі, показали, що застосування регуляторе росту в деякій мірі впливалі на дати настання фенологічних фаз. За 2 роки спостережень візуально було відмічено більш дружна і на 3-5 днів раніше в порівнянні з контролем поява сходів на всіх варіантах, де проводилась обробка бульб регуляторами росту рослин перед посадкою.

Встановлено, що використання даного препарату сприяло збільшенню стеблеутворюючої здатності бульб, збільшенню кількості бульб під кущем та товарності врожаю.

Аналіз фракційного складу показав, що найбільше бульб дрібної фракції (<30мм за поперечним діаметром) по обох категоріях посадкового матеріалу

відмічено на контролі (без обробки регуляторами росту рослин): 13,9% - у клонового матеріалу та 14,5% - у супер супер еліти. На всіх варіантах, де застосовували препарат спостерігалось збільшення маси бульб крупної фракції (>60 мм). Найбільше бульб насінневої фракції (59,2 – 60,5% - клоновий матеріал; 59,7 -58,7% - супер супер еліта) було відмічено на варіантах, де було використано Регоплант за схем посадок 70x26см та 70x24см

Результати досліджень свідчать, що використання регулятора росту Регоплант для обробки бульб при посадці картоплі та обприскування посівів даним препаратом у фази бутонізації та цвітіння культури є ефективним прийомом для оптимізації прискореного розмноження оздоровленого біотехнологічним способом насінневого матеріалу картоплі в умовах західного Лісостепу.

Рекомендації розробили:

І.М.Бурак – завідувач науково-технічного відділу
рослинництва і землеробства ТДСГДС ІКСГП НААН

О.М.Білінська – молодший науковий співробітник науково-
технічного відділу рослинництва і землеробства ТДСГДС
ІКСГП НААН

***Додаткову інформацію
можна одержати за адресою:
48240, м. Хоростків, вул. Незалежності, 19
ДП «ДГ «Подільське» ТДСГДС ІКСГП НААН
тел.: (03557) 5-11-47***